

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce
CYKLUS KRESEB A MALEB NA TÉMA BRDY
BcA. Kateřina Pražská

Plzeň 2017

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Ilustrace a grafický design

Specializace Ilustrace

Diplomová práce

CYKLUS KRESEB A MALEB NA TÉMA BRDY

BcA. Kateřina Pražská

Vedoucí práce: Akad. mal. Vladivoj Kotyza

Katedra designu

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

podpis autora

OBSAH

1) MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE _____	6
2) TÉMA A DŮVOD JEHO TVORBY, CÍL PRÁCE _____	8
3) PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY _____	10
4) POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR _____	12
5) SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ _____	15
5.a) Knižní a periodická literatura _____	15
5.b) Internetové zdroje _____	16
6) RESUMÉ _____	17
7) SEZNAM PŘÍLOH _____	18

1) MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

S ilustrací jsem se setkala již na bakalářském studiu Knižní vazby, kdy součástí zhotovení autorské knihy byly právě i ilustrace. Na střední škole jsem studovala malbu a od té jsem neupustila ani na bakalářském ani na magisterském studiu. Mými oblíbenými tématy byly povětšinou právě krajiny. Již v prvním ročníku magisterského studia byl mou klauzurní prací cyklus kreseb na téma Šumava. Jednalo se o větší formáty kreslené především přírodním uhlem v kombinaci různých typů tužek. K této práci jsem zároveň vytvořila menší knihu s akvarelovými ilustracemi. Jelikož se tato kniha líbila několika mým přátelům (též milovníkům Šumavy), zhotovila jsem později knihu znovu a věnovala jí jim. Co se týká akvarelu, v dětství to nebyla má oblíbená technika. Cestu k němu jsem si našla asi až na vysoké škole, kdy už jsem byla trpělivější a začalo mne bavit zkoušet co všechno se s ním dá vytvořit, zalíbila se mi jemnost a stopa, jakou dokáže jen akvarel. Například na studiu knižní vazby jsem dělala akvarelové ilustrace na téma stará Plzeň. Tyto ilustrace jsem kombinovala s tužkou, která mi pomohla některé ilustrace scelit. Též jsem jej použila, při zpracování návrhů k ilustracím Kařezu (vesnice odkud pocházím). Finální tvorba byla nakonec malovaná akrylovými barvami. Akvarel mi přijde i jako báječná technika pro ilustraci portrétů. I s tím jsem během posledních pár let získala nějaké zkušenosti. Přesto vím, že je stále co se učit.

Minulý rok jsem si vyzkoušela zhotovit znovu knihu o Kařezu, tentokrát šlo o srovnání minulosti a současnosti. Vzniklo mi kolem dvanácti ilustrací, které byly tvořeny formou koláží s kombinací akrylu, akvarelu, přírodního ugle a pastelek. V každé ilustraci se prolínala minulost se současností a myslím, že z toho vznikla zajímavá až trochu surrealistická

kniha. Velice mě to bavilo a nepochybuji, že se k této technice opět vrátím, třeba i ve svých obrazech.

2) TÉMA A DŮVOD JEHO TVORBY, CÍL PRÁCE

Téma mé diplomové práce jsem si zvolila individuální a jedná se o cyklus kreseb a maleb na téma Brdy. Důvod, proč jsem si toto téma zvolila je, že mám teď takové období, kdy Brdy hodně navštěvuji a poznávám. Je to zase úplně něco jiného než Šumava nebo Krkonoše. K tomuto úvodu jsem našla krásný úryvek od spisovatele Rudolfa Richarda Hoffmeistera „*V klínu brdských lesů jako mořské oko horské dřímají dva veliké, zatichlé rybníky padrtské. Jsou od sebe odděleny jen vysokou hrází a jsou dohromady třikrát tak velké jako Černé jezero na Šumavě.*“¹

Tím, že to byl dříve vojenský prostor, jsou Brdy jiné, nejsou tam žádné turistické atrakce apod. Zkrátka, když se člověk vydá do Brd, musí mít batůžek se svačinou a pitím a jde si užít čiré, krásné přírody, která je zatím téměř bez zásahu člověka. Také jsem si toto téma vybrala, protože jsem věděla, že bych ráda pokračovala v tématu krajina a chtěla jsem posunout dál svou kresbu a celkové pojetí krajiny.

V mé práci jsem se zaměřila na Padrtské rybníky. Začala jsem tam jezdit už v září a vracím se tam téměř každý měsíc, abych pozorovala, jak se krajina mění. Bylo pro mě velmi zajímavé vidět rybníky v září a potom třeba v lednu, kdy byly zcela zamrzlé a vedla přes ně běžecká stopa. Zjistila jsem, že i když tam člověk jede třeba po šesté nachází nové zážitky a vrací se plný energie a s dobrým pocitem, a to za jakéhokoliv počasí v jakoukoliv roční dobu.

Diplomovou práci jsem se rozhodla dělat u pana Vladivoje Kotyzy za což jsem velmi ráda, protože jsem se tím mohla naučit novým věcem. Cílem bylo vytvořit minimálně šest kreseb a čtyři malby. S tím, že si vyberu jedno místo, které je pro mne zajímavé a ke kterému se budu vracet a

¹ [online]. Dostupné z: <http://prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/padrt/hoffmeister.htm>

studovat ho v proměnách období. Původně jsem jezdila na zříceninu hradu Valdek, ale poté co jsem navštívila již zmíněné Padrtské rybníky, zjistila jsem, že to je to místo, které mě zaujalo, na které se chci vracet a které chci studovat. Myslím, že to bylo hodně tím otevřeným prostorem, který pro Brdy není zas tak typický a který na mě působí velmi dobře a zajímavě a také to určitě bylo kvůli těm krásným, velkým vodním plochám, které se tam rozprostírají a krajinu celkově zpestřují.

Inspirací v krajinomalbě pro mě byl například Josef Hodek. Malíř rybníků, Šumavy a Pošumaví, který dokázala v malbě výborně postihnout nálady krajiny.² Nejkrásnější přírodní úkazy našel u rybníka Velká Kuš, a oblíbil si také rybníky celého severního Blatenska, zvláště Metelský rybník³.

Dalším mým oblíbeným malířem je Caspar David Friedrich. Velmi obdivuji jeho používání barev a atmosféru která z nich vychází a která mě vždy zcela pohltí. Pokaždé když se dívám na jeho obrazy je těžké se od nich odtrhnout. Byl to nejvýznamnější malíř německého romantismu a ve svých krajinách se snažil odkrýt romantická tajemství, aby dosáhl co nejuvěrnějšího zobrazení spiritualizované přírody a spojení náboženského mysticismu a krajiny.⁴ Velmi mě zaujal jeho citát který jsem našla na internetu „*Malíř nemá malovat pouze to, co vidí kolem sebe, nýbrž také to, co odkrývá sám v sobě. A nevidí-li sám v sobě nic, udělal by lépe, kdyby přestal malovat, co vidí před sebou.*“⁵

² DV 60/2012 - Josef Hodek. [online]. Dostupné z: <http://www.divokevino.cz/6012/hodek.php>

³ 8. Malíři rybníků, Šumavy a Pošumaví aneb Zapomenuté Strakonice J.D.Š.... | Soutěže města Strakonice. *Soutěže města Strakonice* [online]. Dostupné z: <http://www.souteze.strakonice.eu/node/1466>

⁴ http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=290

⁵ http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=290

3) PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Jak už jsem se zmínila, zprvu jsem jezdila na zříceninu hradu Valdek, kde jsem skicovala uhlem, tužkou či voskovkami. Poté co jsem začala jezdit na Padrťské rybníky, dokumentovala jsem fotografiemi a když bylo počasí tak i skicami. Zpočátku jsem hledala místo, které by mě hodně zaujalo a našla jsem takové močály, které vedou podél spodního rybníku. Tam jsem kreslila a bylo to opravdu zajímavé místo. Když jsem se vrátila domů a prohlížela si fotografie, které jsem udělala, zaujali mne ještě více otevřené prostory, které začínají od chvíle kdy dojdete až na konec spodního rybníku. Tyto prostory jsou tak otevřené, protože tam dříve bývali vesničky, které byly srovnány se zemí, když se vytvářel vojenský prostor. Takže i teď jsou tam ještě k vidění staré ovocné stromy a když jdeme dál, procházíme kolem menších rybníčků, které též byly součástí oněch vesniček. Tedy zprvu jsem procházela i toto okolí a zjišťovala co kde bylo. Poznávala jsem krajinu.

Vzhledem k tomu, že se Padrťské rybníky nachází asi padesát kilometrů od místa, kde bydlím, chodila jsem skicovat do plenéru i u nás v Kařeze, což je vlastně podbrdsko. I u nás jsem si našla místa, kam jsem se vracela. Skicovala jsem v tužce, centropenem i akvarelem. S tužkou jsem měla tendence dělat spíš studie, kdežto v centropenu to byly takové rychlokresby. Po konzultaci s panem Kotyzou, jsme se shodli, že s centropenem pokračovat nebudu a zůstanu u tužky a akvarelu.

Doma jsem dále zkoušela kresby tužkou, které jsem zkoušela na balící papír a poté jsem zjistila, že tím že je tento papír docela tmavý, kresba na něm vyniká lépe. Abych podpořila prostor, používala jsem různé typy tužek. Také jsem chtěla zkusit trochu jiný typ kresby oproti již zmíněné Šumavě, vytvářela jsem tedy plochy drobným čárkováním. Nakonec

jsem dala ještě na radu pana Kotyzy a přes kresbu jsem nanášela v plochách přírodní uhel a lehce progumovávala.

U akvarelů to bylo podobné, objevovalo se to mnoho zbytečných detailů, proto jsem do nich zasáhla znovu a pokusila se je rozpít, aby v podstatě vznikl náznak krajiny, který je ale jasný. I zde jsem chtěla trochu podpořit prostor, začala jsem tedy do prvního plánu používat pastelky a tužku, kterými jsem tak jako u kreseb čárkovala. Prostor v prvním plánu jsem tedy ztmavila a on se nám zdá být blíže. Tuto techniku jsem nevyužila ve všech akvarelech, například u zimních krajin.

Další co jsem zkoušela byly pastelové kresby. Ty jsem ze začátku vytvářela na plátna, kdy nejdříve vznikla akrylová podmalba a po zaschnutí jsem již nanášela pastel. Nakonec jsem kreslila na kartonový papír, který má na sobě strukturu a je zbarvený do béžové barvy. Pastel se na něj chytl velmi dobře a struktura zajímavě vyzní.

4) POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Obsahem mé práce je deset kreseb deset akvarelů a tři pastelové kresby.

U kreseb jsem využila širokou škálu tužek od nejtvrdší 2B po nejměkčí 8B a jedná se především o typ tužek Progresso. Tužky jsou v kombinaci s přírodním uhlím. Na kresbách je zachycen horní i dolní Padrťský rybník. Dále se zde objevují tři malé rybníčky, které patřily k již neexistující vesnici Padrť. Další kresby jsou povětšinou záznamem cesty, která vede kolem spodního Padrťského rybníku a jsou to především pohledy do již zmíněných otevřených prostor, kde můžeme vidět pár stromů listnatých, které vedou povětšinou podél cesty, a jehličnatých, které zase naopak můžeme vidět v dáli. Ale samozřejmě, není to vyloženě pravidlem. V posledním plánu je téměř vždy vidět další brdská hora Praha, jejíž hlavní dominantou je meteoradar. Kresba tužkou má mnoho možností, proto mě tak bavila, mohla jsem čárkovat nebo jí využít plošně, kombinací je mnoho. Přírodní uhlí, který jsem do některých z mých kreseb použila mi pomohl kresbu dát víc dohromady, vznikly například plochy, které se lišily sytostí a kresba se tím také stala víc prostorovější. Zjistila jsem, že tmavší papír v kombinaci s šedou tužkou působilo na pár lidí trochu depresivně. Mně krajina asi nikdy nepřišla depresivní, naopak jí mám asi i raději, když není úplně rozkvetlá, mám jí ráda, když se nám odhalí, jaká je na podzim a v zimě. Působí na mě až magicky. Jak se říká, nemá se dávat na první pohled a tak, když se zadíváte opravdu, krajina vás tou opravdovostí dojme. A byl to právě Rudolf Richard Hoffmeister který o padrtích píše takto *„A duše tu zapomíná na svět, na veliká města, na jejich shon a šum, jenž se tu v letmé vzpomínce zdá tak malicherným a protivným, zapomíná na*

*starosti, svízele a touhy života ve střediskách společnosti lidské, chutná s nepoznanou dosud rozkoší sladké blaho nerušného, svatého míru a pokoje, stává se součástíkou čisté, průzračné, neposkvvrněné duše vesmírné, očišťuje se a vzkvétá...*⁶

V akvarelu můžeme v podstatě vidět to samé, jelikož pro mě bylo zajímavé zkusit ztvárnit podobná, nebo i stejná místa v různých výtvarných technikách. Tady mi vznikla například série skoro ještě pořád letní krajiny, která se dala zachytit v září. Poté krajiny z listopadu, kdy už se sem tam někde objevoval sníh. Krajina v lednu, byla hodně chladná a sněhu bylo spoustu, takže mi vznikla i série zimních krajin. A najednou byl březen a po sněhu ani památky, naopak to připomínalo až léto, zvláště v těch otevřených prostorech, tráva byla úplně žlutá, jako kdyby spálená. V mých akvarelech jsem se tedy pokusila zaznamenat všechny tyto proměny. Jedná se o různě malé obrázky malované na A4 akvarelový papír. Na této technice se mi líbí lehkost, jakou akvarel má. Nanášením dalších vrstev nabývá prostor, a člověk si s tím může hrát. Bavila mě i kombinace pastelek, které akvarelu vůbec nevadí a naopak tím můžete podpořit například prostor, nebo nějaký ten detail.

Co se týká pastelových kreseb, jsou zde zachyceny obdobné pohledy krajiny, jak už jsem psala proto, abych místa zachytila v různých výtvarných technikách. Pastel pro mě byl zajímavý, protože jsem jím nekreslila dlouho. Když jsem s ním zprvu kreslila na podmalbu na plátně, tak to pro mě bylo nové. Podmalba mi hodně pomohla tím, že kresby působily uceleně a nebyly tzv. děravé. Poté co jsem s nimi kreslila na kartonovou čtvrtku, podmalbu už jsem nepoužívala, což vůbec nevadilo, kdežto když jsem zkoušela kreslit pastelem na plátno bez podmalby, nevypadalo to dobře. Kresbu na čtvrtku, jsem se nesnažila

⁶ [online]. Dostupné z: <http://prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/padrt/hoffmeister.htm>

rozmazáváním prsty, ale nanášením vrstev jednu přes druhou, zkrátka jí víc prokreslit.

Přínos práce pro daný obor zde určitě je. Jak už jsem psala, zkusila jsem si pro mě něco nového, práce, které jsem vytvořila jsem se snažila hodně propracovat, takže myslím, že je zde posun od mých původně spíš expresivnějších věcí. Vzhledem k tomu, že mě to bavilo, ráda bych se v kresbě posouvala dál. Myslím, že způsob práce, který jsem si vyzkoušela se hodně promítl i do mých obrazů, kdy jsem sama zpozorovala, že se v nich objevuje více drobných prvků, které mé malby posouvají dál, za což jsem velmi ráda.

5) SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.a) Knižní a periodická literatura

1 CÍLEK, Václav et al. *Střední Brdy: hory uprostřed Čech*. První vydání. Praha: Dokořán, 2015. 183 stran. ISBN 978-80-7363-720-0.

2 HAJŠMAN, Jan. *Tajemství brdských vrcholů*. Vyd. 1. V Plzni: Starý most, 2012-2013. 2 sv. (152; 199 s.). ISBN 978-80-87338-24-7.

3 WALTHER, Angelo. *Caspar David Fridrich*. 1. Aufl. Berlin: Henschelverlag Kunst und Gesellschaft, 1983. 15 s. Welt der Kunst.

4 BARBER, John. *Míchání barev: přehledné návody, jak míchat akrylové, olejové a vodové barvy*. V Praze: Slovart, 2012. 192 s. ISBN 978-80-7391-660-2.

5 MAŘÁK, Julius. *Julius Mařák a jeho žáci = Julius Mařák and his disciples = Julius Mařák und seine Schüler*. Litomyšl: Galerie Kroupa, ©2012. 117 s. ISBN 978-80-260-2039-4.

6 WIGAN, Mark. *Umění ilustrace: vizuální myšlení*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2970-8.

5.b) Internetové zdroje

1 Malíři rybníků, Šumavy a Pošumaví aneb Zapomenuté Strakonice J.D.Š.... | Soutěže města Strakonice. *Soutěže města Strakonice* [online]. Dostupné z: <http://www.souteze.strakonice.eu/node/1466>

2 DV 60/2012 - Josef Hodek. [online]. Dostupné z: <http://www.divokevino.cz/6012/hodek.php>

3 http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=290

4 [online]. Dostupné z: <http://prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/padrt/hoffmeister.htm>

6) RESUMÉ

As a topic of my diploma thesis, I chose a series of drawings and paintings inspired by the landscape in Brdy. My final work consists of ten drawings, ten aquarelle paintings, and three pastel drawings.

I chose this topic because I am really interested in landscapes. In my older works, I drew for example series of Šumava landscapes or places of my hometown. In my diploma thesis, I tried to study the changing nature regarding seasons (literally in autumn, winter and spring). My main task was to choose a place, which I like, where I want to be back and which is somehow interesting for me. At first, I started to make sketches in the ruin of Valdek castle . After that, I visited Padrt'ské ponds and I found out that this is the place which I want to study and use as my topic in my diploma thesis. I was so excited by this place, that I started to take photos and draw some sketches. When I was home I used this photos for my drawings which I draw on dark wrapping paper with a different type of pencils. This type of detail focused drawing was new for me because I usually draw and paint in expression way. Finally, after consultation with my supervisor, I used natural coal to flatten the picture. For my aquarelle paintings I focused on details as well and I have to admit that I really enjoyed it. In my aquarelles I used cryons and pencil for significant space. I think it works. In my pastels drawings are similar views as in pencil drawings and aquarelles. Firstly, I used this technique on canvas with acrylic underpass but there would be a problem with installation so I changed the material. I started to draw on carton with structures and thanks to it drawings seem more impressive. During this technique, I didn't use my fingers to blur but I put one layer after another one. I'm glad that I used these techniques because I think that it perfectly works with lightness of this beautiful nature.

7) SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1

Série fotografií Brdy, vlastní fotografie

Příloha č. 2

Inspirace, Josef Hodek

Inspirace, Caspar David Friedrich

Příloha č. 3

Série finálních pastelových kreseb

Příloha č. 4

Série finálních akvarelů

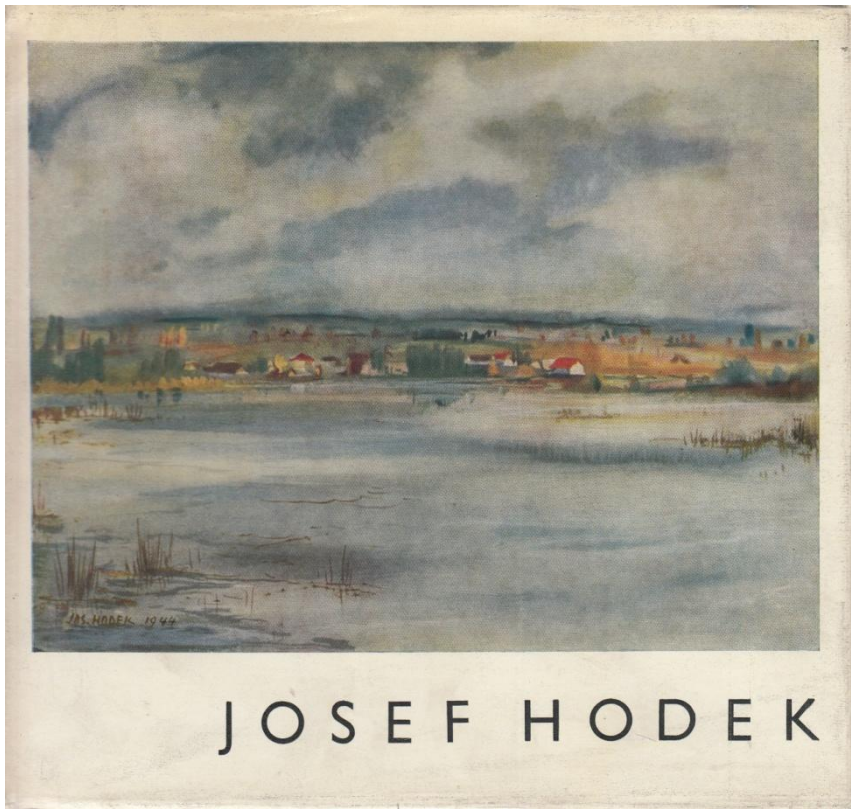
Příloha č. 5

Série finálních kreseb

Série fotografií Brdy, vlastní fotografie

Inspirace, Josef Hodek

Inspirace, Caspar David Friedrich

Série pastelových kreseb

Série finálních akvarelů

Série finálních kreseb

